

U.G. 4th Semester Examination - 2025**SANSKRIT****[MAJOR]****Course Code : SANS-MJ-T-4****[NEP-2020]****Full Marks : 60****Time : 2½ Hours***The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. यथेच्छं दशप्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदीयन्ताम्।
2×10=20

- i) रामायणस्य कस्य काण्डस्य कस्मिन् सर्गे अराजकदेशस्य दुरवस्था वर्ण्यते?
- ii) अराजके जनपदे सायंकाले क्रीडोद्यानं के गन्तुं न शक्नुवन्ति?
- iii) 'रामश्चारण्यमाश्रितः' — कथम् एतत् संघटितम्?
- iv) अराजके राज्ये प्रजाः कथं परस्परं विवदन्ते?
- v) राजा महता कर्मणा कान् अतिक्रमति?
- vi) राष्ट्रस्य मङ्गलार्थं राजा किरूपेण वर्ण्यते?
- vii) 'अस्मिन् पञ्चत्वमापन्ने पुत्रशोकेन पार्थिवे' — अत्र पुत्रः कः?
'पार्थिव' पदेन कः बुध्यते?
- viii) विदुरमते के भवन्ति प्रजागराः?
- ix) किमस्ति नरकस्य द्वारत्रयम्?

[Turn over]

- x) षड्विधाः नित्यदुःखिनः जनाः के सन्ति विदुरमते?
- xi) कस्तावत् क्षमाशीलजनानाम् एकमात्रो दोषः?
- xii) महाभारतोक्तदिशा कौ नाम द्वौ जनौ स्वर्गे वसतः?
- xiii) यशोलाभार्थं के पञ्चजनाः पूजनीयाः?
- xiv) “गाङ्गो हृद इवाक्षोभ्यः” — तात्पर्यं लिख्यताम्।
- xv) महाभारतोक्तदिशा के तावद् यथार्थपुण्यशाली?

2. Answer any **four** of the following questions as directed: 5×4=20

- i) “मत्स्या इव जना नित्यं यक्षयन्ति परस्परम् — Justify the idea.
- ii) Describe the adverse condition of ब्राह्मण in अराजक जनपद as depicted in अयोध्याकाण्ड of रामायण.
- iii) ‘एते द्विजा महामात्यैः पृथग्वाचमुदोरयन्’ — Who are ‘द्विज’ referred to here? What kind of words they uttered?
- iv) Describe the definitions of पण्डित as defined by विदुर.
- v) Discuss about the utility of क्षमा as defined by विदुर.
- vi) Describe the characteristics features and definitions of मूर्ख according to विदुर.

3. Answer as directed : **Group-A** must be written in Sanskrit language. 10×2=20

GROUP-A

- a) यथेच्छं कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य व्याख्या सरलसुरगिरा देवनागर्या च लिख्यताम्। 6×1=6
 - i) नाराजके जनपदे विद्युन्माली महास्वनः।
अभिवर्षति पर्जन्यो मही दिव्येन वारिणा।।
 - ii) यस्य संसारिणी प्रज्ञा धर्मार्थविनुवर्तते।
कामादर्थं वृणोते यः स वै पण्डित उच्यते।।
- b) यथेच्छं कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य भावसम्प्रसारणं क्रियताम्। 4×1=4
 - i) अटन्ति राजमार्गेषु कुञ्जराः षष्ठिहायनाः।
 - ii) सराष्ट्रं सप्रजं हन्ति राजानं मन्त्रविप्लवः।

GROUP-B

Answer any **one** of the following questions either in Bengali / Sanskrit / English: 10×1=10

- a) Discuss about the adversity or crisis of the citizen in absence of a King as pictured in अयोध्याकाण्ड of रामायण.
- b) Described thoroughly the गृहस्थधर्म as given by विदुर as depicted in your text.
- c) To whom does विदुर give his advices? Describe the advices according to प्रजागर पर्व of महाभारत.